

سرزمین دشت‌ها و سنت‌ها

آشنایی با سبک زندگی مردم مغولستان، آداب و رسوم عجیب‌شان برای غذاخوردن و کوچ‌نشینی ادعایشان درباره اختراع بستنی و...

نسیم سهیلی | روزنامه‌نگار

مغولستان یکی از کشورهای است که نامش در چندروز اخیر، بیشتر از گذشته بر سر زبان‌ها افتاده است. رئیس‌جمهور این کشور که به احتمال زیاد به کره‌نا مبتلا شده، اولین رئیس‌جمهور دنیاست که این روزها در قرنطینه منتظر دریافت جواب آزمایش است. به تازگی «خالتما باتلگو»، سفری به چین داشته و همین مسئله نگرانی‌ها را درباره ابتلای او افزایش داده است. البته در پرونده امروز زندگی سلام، کاری به شخص او نداریم و به سراغ سبک زندگی مردم کشور شرفته‌ایم. مغول‌ها از جمله مردمی هستند که برای هر چیزی آداب خاصی دارند و چون این کشور به آرامی در مسیر توسعه در حرکت است، فرهنگ و رسوم جذاب مردم‌اش از گزند دنیای مدرن امروزی تا حد زیادی در امان مانده است. همه‌ها درباره حمله خونبار مغول‌ها به ایران، چنگیزخان و تیمور لنگ داستان‌هایی شنیده‌ایم. جنایاتی که آن‌زمان در تاریخ کشورمان انجام دادند، بسیار وحشتناک و غم‌انگیز است اما مغول‌ها دیگر آن مردم بی‌رحم و سنگدل نیستند. شاید جالب باشد که بدانید «چنگیزخان» بعد از آن حمله‌ها، دستور داد ایرانیانی که در صنعت، حسابداری، پزشکی و نجوم مهارت دارند به مغولستان اعزام شوند تا از دانش و مهارت آن‌ها برای آبادانی سرزمین‌اش استفاده شود. آن‌ها حالا در کشوری که به سرزمین ابدی آسمان آبی معروف است، زندگی می‌کنند. جالب است بدانید اطلاعات به خصوص درباره سبک زندگی مردم این کشور پهناور نسبت به دیگر کشورها در سایت‌ها و خبرگزاری‌ها کمتر است، به همین دلیل خواندن و دانستن نکات جالبی درباره نوادگان چنگیزخان خالی از لطف نیست.

کم‌تراکم‌ترین کشور جهان از نظر جمعیت

کشور مغولستان در شمال آسیای میانه قرار دارد. این کشور از شمال با روسیه و از سمت جنوب با چین همسایه است. پایتخت مغولستان شهر اولان باتور و مساحت آن ۱۵۶۶ کیلومتر مربع اعلام شده است. با وجود این که مغولستان نوزدهمین کشور بزرگ جهان از نظر مساحت است اما کم‌تراکم‌ترین کشور جهان از نظر جمعیت به‌شمار می‌آید. مغولستان همچنین پس از قزاقستان، دومین کشور بزرگ محصور در خشکی جهان و به طور کلی کشوری سرد، مرتفع و بادخیز است. کشور مغولستان زادگاه و خاستگاه قوم مغول است که بزرگ‌ترین رهبر تاریخی مغول‌ها، چنگیزخان بوده است. او توانست رقیبانش را نابود کند و قبیله‌های مغول را یکپارچه سازد. مردم مغولستان بسیار به چنگیزخان مغول احترام می‌گذارند و او را شخصیت اسطوره‌ای و ملی خود می‌دانند! به هر حال مغولستان کشور گردشگری نیست اما دیدنی‌ها و طبیعت زیبایی دارد و مانند چند کشور دیگر که از دست گردشگرها در امان مانده، بسیار بکر است. همچنین فرهنگ مردم مغول، اصیل و دست‌نخورده است و مردم به سنت‌ها و آیین‌های دیرینه خود باور دارند. بنابر این هنوز هم می‌توان در این کشور شیوه‌های سنتی زندگی را به وفور دید.

لباس پوشیدن شبیه چینی‌ها

یکی از فرهنگ و رسوم جذاب مغولستان، لباس‌های سنتی این کشور است. لباس‌های سنتی مغولی تا حدی شبیه به لباس‌های چینی است. مغول‌ها معمولاً کلاه‌های چهارتُرکی که دو گوشه‌ی دار دبر سر می‌گذارند، در روزهای سرد می‌توان گوشه‌ها را پایین آورد و روی گوش‌ها را پوشاند. شکل دیگری از کلاه هم دارند که به تور تسوک معروف است. تور تسوک می‌تواند به شکل برآمده یا تخت باشد. لباس‌ها به شکل ردایی بلند هستند و به آن‌ها «دیل» می‌گویند. کفش‌ها هم از جنس چرم و به شکل چکمه‌اند. درباره دین مردم این کشور هم باید بدانید که بیش از ۹۰ درصد از مردم مغولستان بودایی تبتی هستند. ۵ درصد مسلمان، ۴ درصد مسیحی و گروه‌های بسیار اندکی از قبایل بدوی، آداب و عبادات شمنی را دنبال می‌کنند.

گوشت، ماده‌ای جدانشدنی از غذای مغولی

به احتمال زیاد، شنیده‌اید که مغول‌ها بسیار گوشت‌خوارند! تقریباً هر روز دست‌کم دو وعده‌و گاهی هم برای صبحانه گوشت می‌خورند! به همین دلیل است که در بیشتر غذاهای سنتی مغولی، باید گوشت وجود داشته باشد. به طور مثال، «بوز»، یکی از خوراک‌های معروف سنتی مغول است که وقتی بحث فرهنگ و رسوم جذاب مغولستان میان باشد، حتماً نامی هم از آن می‌برند. این خوراک در واقع دامپلینگ مغولی است. برای تهیه دامپلینگ، موادی مانند گوشت، میگو و سبزیجات را درون یک خمیر نازک دلمه می‌پچند و بعد بخارپز می‌کنند. دیگر غذای معروف و سنتی مغول‌ها «بوتس» که یک نوع پیراشکی گوشت است. منشأ پیراشکی در اصل به روسیه بازمی‌گردد و به واسطه ورود فرهنگ روسی به مغولستان، انواع و اقسام پیراشکی به عنوان شکلی از فست‌فود در مغولستان رواج دارد. برای تهیه بوتس، گوشت و سبزیجات را درون خمیر نان قرار می‌دهند و می‌پزند.

مدعیان

اختراع بستنی

کشور مغولستان می‌تواند بی اندازه سرد شود، به حدی که گفته شده است

بستنی فروش‌هایی که در بعضی از مناطق آن زندگی می‌کنند نیازی

به فریزر ندارند! البته این یک نظریه است که اسب‌راناان مغول را مخترع بستنی می‌دانند اما آن‌ها چنین ادعایی را دارند. داستان از این قرار است که می‌گویند اسب‌راناان مغول، خامه‌ای را که از شیر حیوانات تولید شده بود به مناطق سرد مغولستان برای خوردن برده بودند، به دلیل سرمای بیش از اندازه‌ها، قسمت‌هایی از این خامه یخ بسته بود و وقتی آن‌ها این خامه یخ زده را خوردند، از طعم آن شگفت‌زه شدند. این گونه بود که بستنی اختراع شد! البته به سر محل دقیق اختراع بستنی، بحث‌هایی وجود دارد.

علاقه‌مندان به جشنواره‌های بومی

در فرهنگ کشور مغولستان، مردم علاقه‌ای به افراد بیگانه ندارند و در ابتدا بر خوردشان با افراد غریبه کمی سرد است. آداب احوال‌پرسی در مغولستان با نیم چرخش به سمت راست انجام می‌شود و بسیار خاص است. استفاده از لباس‌های تکرنگ در این کشور بسیار دیده می‌شود و بین مردم، محبوب‌تر است. مردم این کشور طمعی در انداختن مال و اموال ندارند و بسیار به یکدیگر احترام می‌گذارند. فرهنگ مردم مغولستان تا حد بسیار زیادی تحت تأثیر فرهنگ روسی و چینی قرار گرفته است. آن‌ها به سوارکاری، علاقه بسیاری دارند و در جشنواره‌های بومی خویش، مسابقات متعددی در همین راستا برگزار می‌کنند. در جشنواره «عقاب طلایی» که دو روز از سال در مغولستان برگزار می‌شود، سنت‌های قدیمی مغول‌ها در آن جشن گرفته می‌شود. این جشنواره بارژه مردانی که سوار بر اسب هستند و عقابی روی دوش یا مچ دست‌شان است، شروع می‌شود و در واقع در آن مهارت شکار این مردمان دیده می‌شود و این مراسم به عنوان بزرگداشتی برای کار است. همچنین نوعی کشتی سنتی مغولی نیز از محبوب‌ترین ورزش‌ها در این کشور به شمار می‌رود که یکی دیگر از جشنواره‌های بومی و محبوب مغول‌هاست.

چند عدد جالب درباره سرزمین ابدی آسمان آبی

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

یک شنبه • ۱۱ اسفند ۱۳۹۸
۶ رجب ۱۴۴۱ • اول مارس ۲۰۲۰
شماره ۲۰۳۱

۱۵۵۲

جاذبه‌های دیدنی مغولستان

یکی از دیدنی‌های عجیب در مغولستان «کاراکروم» است، یک محل دیدنی، بسیار جالب و محل زندگی اسب‌های وحشی. این روستا یکی از پایتخت‌های تاریخی مغولستان محسوب می‌شود و پوشیده از یخچال‌های طبیعی و نام‌دیگر آن سیاجن است. «خامباخید» نیز نام یک معبد قدیمی در مغولستان که حفاظت شده است و دور تا دور آن دشت دیده می‌شود. این معبد در قدیم صومعه بسیار بزرگی بوده است و هزاران مربی بودایی در این بخش زندگی می‌کردند. به‌طور کلی معابد مغولستان از جاذبه‌های گردشگری این سرزمین است. بیشتر آن‌ها رنگی و بسیار شبیه به هم طراحی شده‌اند طوری که به ساختمان‌های قدیمی چینی شبیه هستند. این روزها بخشی از معابد مغولستان به صورت موزه استفاده می‌شوند. همچنین «انگی» نام یک رودخانه نسبتاً طولانی در مغولستان است که ۴۳۵ کیلومتر طول دارد. چشم‌انداز اطراف این رودخانه، محل مناسبی برای پیاده‌روی و لذت بردن از طبیعت است.

یک قل دو قل با قوزک پای گوسفند

در فرهنگ و رسوم مغولی، وقتی گوسفندی را می‌کشند، قوزک پایش را تمیز و به عنوان مهره بازی استفاده می‌کنند. در برخی از فروشگاه‌های خرید سوغاتی می‌توانید این مهره‌ها را خریداری کنید. بازی‌های زیادی با مهره قوزک گوسفند در مغولستان انجام می‌شود. یکی از آن‌ها «شاقا» نام دارد که مشابه یک قل دو قل ماست. در بازی شاقا، تمام مهره‌ها در وسط زمین ریخته می‌شود. سپس هر فرد یک مهره را بالای اندازد و تعدادی مهره را به سمت خود می‌کشد. در قدم دوم باید دوباره مهره را بالا بیندازد، مهره‌های برداشته شده را جمع کند و مهره بالا انداخته شده را روی هوا بگیرد. تفاوت این بازی با یک قل دو قل ما این است که در دوم مرحله انجام می‌شود و محدودیتی برای برداشتن تعداد مهره‌ها وجود ندارد. هر چند مهره که در مرحله اول بردارید، می‌توانید در مرحله دوم جمع کنید. هر فرد یک بار این کار را کرده صبر می‌کند تا همه انجام دهند. دوباره نوبت به نفر اول می‌رسد و در نهایت کسی که بیشترین مهره را بردارد، برنده است.

آداب عجیب زندگی

در چادرهای عشایری مغولی

به‌طور کلی، اساس و پایه سبک زندگی مغول‌ها، عشایری، کوچ‌نشینی یا صحرانشینی است به شکلی که جمعیت قابل توجهی از مردم پایتخت این کشور، هنوز در خانه‌ها و چادرهای سنتی که در حاشیه شهر جای گرفته‌اند، زندگی می‌کنند! به چادرهای سنتی و عشایری مغولی، گیریاگرمی‌گویند و زندگی در آن‌ها، آداب و رسوم خاصی دارد! برای ورود به گریا یا باید پای راست و چپ را روی دوش خود گذاشت و اجازه ندهد، حق نشستن ندارد. مردان در سمت چپ و زنان در سمت راست گرمی‌نشینند. بزرگان خانواده در بالای (روبه روی در ورودی) و جوانان هم نزدیک به در قرار می‌گیرند. اگر وارد گرشوید و چهارانو بنشینید، یعنی قرار است که بمانید و باید از شما پذیرایی شود. اگر هم دوزانو بنشینید یعنی ماندن‌تان کوتاه است و می‌خواهید زود بروید. در وسط گر، ستون‌هایی چوبی قرار دارد که تکیه دادن به آن‌هایی احترام می‌است. همچنین اگر می‌خواهید به سمت دیگر گر بروید، باید از دور ستون‌ها بروید و نباید از وسط‌شان رد شوید. در بالای گر هم عکس‌های خانوادگی و وسایل تزئینی قرار می‌گیرند. در آخر هم زباله‌ها را نباید بالای گذاشت و باید کنار ورودی چادر گذاشته شوند.

